

Beskriv vad som hände och när det ägde rum:

Hastigt tjänstemannabeslut om nedläggning av Österfärnebo skolas högstadium

Den 7/5 2018 hölls ett föräldramöte på Österfärnebo skola där det i inbjudan till föräldrarna stod att det rörde nästkommande termin. Kallelsen kom endast några dagar innan mötet. På mötet närvarade områdesrektor Lena Haglund, grundskolechef Birgitta Orrebo, skolchef Inger Norman, biträdande rektor Veronica Lennartsson samt ett 20-tal föräldrar till barn i årskurserna 6-8. Under mötet meddelades att Sandvikens kommun avser upphöra med undervisningen på högstadiet i Österfärnebo nästkommande termin. Det meddelades även att beslutet gällde på obestämd framtid. Tjänstemännen menade att anledningen till beslutet är att det finns för få behöriga lärare anställda på Österfärnebo skola. Beslutet har inte på något sätt föregåtts av dialog eller information till föräldrar eller lärare på skolan. Lärarna på skolan blev informerade om beslutet en timme innan det meddelades till föräldrarna under mötet 7/5.

Beslutet innebär att eleverna på högstadiet i Österfärnebo skola tvingas åka buss minst 8 mil dagligen ”för att få den undervisningen de har rätt till”. Inger Norman hävdar att man lyst ut lärartjänster under två tillfällen utan att lyckas få några sökanden med behörighet. Beslutet är taget av en tjänsteman, Inger Norman. Enligt henne har hon förankrat det med ordförande i kunskapsnämnden, Olle Vistbacka och Sandvikens lärarförbunds ordförande, Anette Almström Kovacic. Ärendet har belagts med sekretess på Lärarförbundet i Sandviken varför man inte underrättat personal, tillika övriga fackliga representanter i kommunen. Man har även valt att inte informera övriga ledamöter i kunskapsnämnden innan beslut tagits.

På vilket sätt anser Ni att myndigheten/tjänstemannen har agerat felaktigt?

Inger Norman har fattat beslutet helt i egen regi. Enligt kommunallagen 6 kap 38 §, punkt 3 så kan man inte delegera beslut som ” rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt”. Att frånta barn och ungdomar i högstadieålder sin fritid i den utsträckning som tjänstemannen i detta fall gjort anser vi vara av större vikt. Beslutet påverkar förutsättningarna för ett stort antal ungdomar för en trygg och säker skolgång och ger följdverkningar som påverkar hela lokalsamhället med 1200 invånare. Kan det vara rätt och riktigt att en tjänsteman kan fatta ett sådant beslut helt på egen hand?

Inger Normans chef, Ann-Catrine Sundelius, kommundirektör i Sandvikens kommun, hävdar att hon helt delegerat den här typen av beslut till Inger Norman. Hon beskriver i ett telefonsamtal med mig, Paulina Lingers den 11/5, också att Inger Norman säkert förankrat det med samtliga fackliga förbund och kunskapsnämnden.

Ordföranden i kunskapsnämnden i Sandvikens kommun bekräftar muntligen i ett telefonsamtal med mig den 14/5 att Inger Norman informerat om beslutet till honom. För att inte skapa ”falsk ryktesspridning” valde de att inte ta upp beslutet med övriga ledamöter i nämnden. Det finns heller inte något i kunskapsnämndens protokoll om det här beslutet.

I mailkontakt med Lärarförbundet i Sandviken bekräftar ordföranden Anette Almström Kovacic att hon fick informationen innan beslut togs, hur långt innan framgår inte. Beslutet var dock belagd med tystnadsplikt. Då det gäller denna typ av beslut krävs ingen förhandling eller samverkan i förväg enligt Kovacic. Enligt MBL 11 § skall en arbetsgivare på eget initiativ innan denna beslutar om viktigare förändring av sin verksamhet förhandla med arbetstagarorganisationen. Att flytta en högstadieverksamhet anser vi vara av karaktären ”viktigare förändring”. Varför Kovacic menar att en förhandling inte skulle vara obligatorisk

är dessvärre oklart. Även om §11 medger vissa undantag ”om synnerliga skäl föranleder det” och arbetsgivaren får verkställa beslut utan förhandling kan knappast sådana skäl vara aktuella i detta fall.

Anställda vid skolan har efterfrågat statistik och beslutsunderlag beträffande det fattade beslutet från förbundet. De har fått till svar att lärarförbundet inte har något underlag i frågan men att de inte har några skäl att misstro den statistik som beslutet måste vara grundat på. Däremot uppmanades de anställda själva i Kovacics svar att skriva en så kallad risk- och handlingsplan efter att de fått beskedet om att skolans högstadium ska upphöra.

Tre personer har varit inblandad i beslutet som tjänstemannen tagit. Ingen av de inblandade kan visa vare sig beslutsunderlag, konsekvens- eller riskanalys, tid- eller åtgärdsplan för högstadiets fortsatta framtid. Enligt kommunalråden i Sandvikens kommun är det här ett rent tjänstemanbeslut och inte ett politiskt beslut eftersom det ”bara handlar om en paus” i undervisningen högstadiet i Österfärnebo skola.

Efter påtryckningar från allmänheten beträffande en konsekvensanalys har kommunen efter beslutet tagits inlett ett sådant arbete. Den 15/5 meddelar kommunalråd Kerstin Almen att ”det är en konsekvensanalys på gång, syftet med den är att belysa konsekvensen av beslutet”. Kommunen väljer alltså att inleda en konsekvensanalys efter att beslutet fattats.

Enligt Inger Norman är anledningen till beslutet att Österfärnebo skola har för få behöriga lärare. En klar majoritet av skolorna i Sandvikens kommun saknar behöriga lärare: Enligt en sammanställning från SVT tillhör 14 av 19 grundskolor i Sandvikens kommun den tredjedel som har lägst andel legitimerade och behöriga lärare i minst ett av de ämnen de undervisar i. Skolan i Österfärnebo tillhör en av de 14 skolorna. Källa: <https://www.svt.se/special/val2018-skola-behoriga-larare/>

Det är ett välkänt faktum att hela Sverige saknar legitimerade lärare. Enligt skollagen 2 kap 18 § kan obehöriga lärare bedriva undervisning under ett år i taget. Sådan lärare har dessutom rätt att enligt 3 kap 16 § i samråd med annan behörig lärare eller rektor sätta betyg. Att använda behörighetsandel som argument för att lägga ner undervisningen på Österfärnebo högstadium är inte relevant. Avsaknaden av ett beslutsunderlag omöjliggör dessvärre alla konstruktiva dialoger i frågan. Inger Norman har heller kunnat ange hur många behöriga lärare som faktiskt saknas för att högstadiet vara kvar.

I det här beslutet väljer Norman att flytta 40 elever från den trygga miljö de är vana vid och där de visar goda resultat trots låg andel behöriga lärare. Undervisningen fungerar med andra ord bra. Elevernas resultat sticker ut i nationella prov i jämförelse med resten av skolorna i Sandvikens kommun, i positiv bemärkelse.

Inger Norman hävdar i en radiointervju i P4 Gävleborg den 8/5 2018 att de har lyst ut tjänster under två tillfällen och att man inte fått några sökande. Något som inte stämmer. Minst 2 nyligen examinerade och behöriga, lärare i biologi har sökt tjänsterna. Om de skulle fått tjänst på skolan skulle detta göra att Österfärnebo rent procentuellt skulle bli likvärdig med andra skolor i kommunen.

Ordförande i kunskapsnämnden, Olle Vistbacka och skolchef Inger Norman, har uttalat att om skolan lyckas få behöriga lärare som är villiga att ta anställning i Österfärnebo kan de tänka sig att ompröva beslutet. Den 15/5 maj 2018 sökte en lärare med behörighet i Sv2 och

hemkunskap anställning vid Österfärnebo skola efter att hen hört om lärarbristen och konsekvenserna därav. I samtal med biträdande rektor, Veronica Lennartsson under tisdagen den 15/5 2018, får den sökande till svar att skolans högstadium är stängt och att hennes tjänster inte behövs mer än 2 timmar per vecka till årskurs sex. En lärare med behörighet i kemi, biologi och fysik har erbjudit sig att arbeta på skolan i höst men fick i kommunfullmäktige 21 maj svaret ”varför sökte du inte i tid” av Norma.

Hur påverkas barnen i fråga av beslutet att flytta högstadiesamheten? Barn under 15 år belastas med minst 2,5 timmars pendlingstid extra var dag. Barn har rätt till minst 178 skoldagar på ett år. En pendlingstid på 2,5 timmar/dag innebär att de tvingas tillbringa 445 timmar per år på en buss. Det motsvarar ca 11 arbetsveckor för en vuxen heltidsanställd!

Vedertagen psykologiforskning pekar ut trygghet som en av de mest grundläggande byggstenarna för en motiverad individ. Vid mötet 7/5 lovade Norman inför närvarande elever, föräldrar och personal att elevgrupper inte kommer splittras i och med flytten. Den 9/5 fick eleverna meddelade att de redan den 16/5 ska åka till Sandviken och titta på sina nya skolor. När eleverna åker till Sandviken för att titta på skolorna, vilket fortfarande är en väldigt färsk nyhet och ganska mycket att ta in för ett barn under 15 år, får man beskedet att de kommer att skiljas från sina skolkompisar och slussas ut i olika skolor i Sandviken.

Eleverna kommer flyttas till Björksätraskolan och Jernvallsskolan. Björksätraskolan har procentuellt en liknande situation med avseende på behöriga lärare som Österfärnebo skola. De dras dessutom med en hel del andra problem. I ett föreläggande från skolinspektionen (Dnr 43-2017-5845) har man efter tillsyn konstaterat stora brister med avseende på trygghet, studiero och kränkande behandling. Hur flytt till en sådan miljö skulle främja eleverna är för oss ett mysterium.

Ett beslut av denna karaktär har en stor betydelse ur ett samhällsperspektiv vare sig man vill eller inte. Om eleverna flyttas minskar underlaget för vaktmästeri, tillagningskök, bibliotek mm på skolan. Stora kostnader tillkommer för busstrafiken. Det har inte nämnts någonting om hur kommunen kommer sörja för att barnen faktiskt tar sig till de nya skolorna. Familjernas schema förändras i grunden om barnen reser kl. 06 och kommer hem kl. 18 De långa skoldagarna försvårar fritidsaktivitet för barnen, fritidsgården, idrottsklubbens verksamhet, underlag för kiosken mm.

Inte nog med att barnen får betydligt försämrade förutsättningar för att klara av sin skolgång. De fräntas i många fall möjligheterna att utöva fritidsaktiviteter och sin värdefulla fritid. Vi menar att detta är ett direkt intrång i barnkonventionen § 31 som erkänner barns rätt till vila, lek och fritid.

Rätten att fatta ett beslut av denna dignitet, helt på egen hand och utan politisk ordning måste granskas. Flertalet politiker som blivit tillfrågade i frågan har även uttryckt en stark tveksamhet till att fatta ett sådant beslut. Att man dessutom inte kan visa på några som helst kalkyler, analyser eller andra underlag är minst sagt tvivelaktigt.